

ARAŞTIRMA MAKALESİ

New Age Hareketi Bağlamında Toplumsal Eğilimler ve Dönüşümler: Arayış Dizisi Üzerine Sosyolojik Bir Değerlendirme

Ayşe DEDE, Doktora Öğrencisi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta, e-posta: aysde03@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7131-0899>

Prof. Dr. Cevdet YILMAZ, Süleyman Demirel Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Isparta, e-posta: cevdetyilmaz@sdu.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9433-6709>

Öz

Bu çalışma, modern hayatın sorunlarından kaçan bireylerin manevi arayışlarını sosyolojik olarak analiz etmeyi ve bu arayışların New Age hareketiyle bağlantılarını incelemeyi amaçlamaktadır. Bununla birlikte sembolik etkileşimcilik kuramı çerçevesinde bireylerin yaşadığı dönüşüm ve değişimin toplumla olan etkileşimini açığa çıkarmayı hedeflemektedir. Betimsel araştırma modeli ve sembolik etkileşimcilik kuramı kullanılarak analiz edilen Arayış dizisinde modern hayatın bunaltıları, bireyleri manevi arayışlara yönlendirmesi konu edilmiştir. New Age hareketi, bu arayışlarda önemli bir rol oynamaktadır. Arayış dizisi, bireylerin manevi dönüşüm ve değişim süreçlerini seküler bir tarikat formunda ortaya koymakta, bu dönüşüm ve değişim, toplumla olan etkileşimde de önemli bir rol oynamaktadır. Dizinin ana teması, modern yaşamın getirdiği mutsuzluk ve anlamsızlık duygusundan kaçış arayışıdır. Arayış dizisi, modern toplumda manevi arayışların ve New Age inançlarının popülerleşmesini eleştirel bir şekilde incelemektedir. Alan yazında, Arayış dizisi özelinde New Age hareketin toplumsal bağlamına yönelik bir akademik çalışmaya rastlanılmamıştır ve bu çalışma New Age ve manevi arayış kavramlarının sosyolojik bir analizini sunarak alan yazına katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: New Age, Manevi Arayış, Sembolik Etkileşimcilik, Arayış Dizisi, Modern.

Makale Gönderme Tarihi: 18.03.2024

Makale Kabul Tarihi: 07.06.2024

Önerilen Atıf:

Dede, A. ve Yılmaz, C. (2024). New Age Hareketi Bağlamında Toplumsal Eğilimler ve Dönüşümler: Arayış Dizisi Üzerine Sosyolojik Bir Değerlendirme, *Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi*, 7(6): 471-484.

**Journal of Social, Humanities and
Administrative Sciences**

2024, 7(6): 471-484. DOI:[10.26677/TR1010.2024.1404](https://doi.org/10.26677/TR1010.2024.1404)

ISSN: 2667-422X Dergi web sayfası: www.sobibder.org

RESEARCH PAPER

**Social Trends and Transformations in the Context of the New Age Movement: A
Sociological Evaluation on the Question Series**

Ayşe DEDE, Ph.D. Student, Süleyman Demirel University, Institute of Social Sciences, Isparta, e-mail: aysde03@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7131-0899>

Prof. Dr. Cevdet YILMAZ, Süleyman Demirel University, Faculty of Humanities and Social Sciences, Isparta, e-mail: cevdetyilmaz@sdu.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9433-6709>

Abstract

This study aims to sociologically analyze the spiritual searches of individuals escaping from the stresses of modern life and to examine the connections of these searches with New Age movements. In addition, it aims to reveal the interaction of transformation and change experienced by individuals with society within the framework of symbolic interactionism theory. In the Quest series, which was analyzed using the descriptive research model and symbolic interactionism theory, the anxieties of modern life and the direction of individuals to spiritual quests are discussed. New Age movements play an important role in these pursuits. The Quest series reveals the spiritual transformation and change processes of individuals in the form of a secular sect, and this transformation and change also plays an important role in the interaction with society. The main theme of the series is the search for escape from the unhappiness and meaninglessness that modern life brings. The Quest series critically examines the popularization of spiritual quests and New Age beliefs in modern society. In the literature, no academic study has been found on the social context of New Age movements, specifically the Quest series, and this study will contribute to the literature by presenting a sociological analysis of the concepts of New Age and spiritual quest.

Keywords: New Age, Spiritual Quest, Symbolic Interactionism, Quest Series, Modern Life.

Received: 18.03.2024

Accepted: 07.06.2024

Suggested Citation:

Dede, A. and Yilmaz, C. (2024). Social Trends and Transformations in the Context of the New Age Movement: A Sociological Evaluation on the Question Series, *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 7(6): 471-484.

GİRİŞ

Günümüz dünyasında, modernizmin etkisiyle birlikte toplumlar önemli yapısal değişimler yaşamaktadır. Özellikle köklü kültürel mirasa, kadim geleneklere ve derin dini inanca sahip olan toplumlar, modernleşme sürecinde yoğun tartışmalar ve çatışmalarla karşı karşıya kalmaktadır. Giddens'ın ifadesiyle, toplumbiliminin açıklaması gereken ve bizi modernliğin de ötesine götüren bir dönemin başında olduğumuz gerçeği ile karşı karşıyayız (Giddens, 1991:10). Modernleşme, sekülerleşme, rasyonelleşme ve bireyselleşme gibi toplumsal süreçlerin etkisiyle kutsal alandan uzaklaşan modern insanın ihtiyaçlarını karşılayacak yeni inanç ve akımlar ortaya çıkmaktadır. Modernizmin kurumsallaşmasıyla başat bir şekilde din bağlamındaki konular ilgi görmeye, önem kazanmaya başlamış, New Age hareketi de toplumsal açıdan daha görünür ve kabul görür duruma gelmiştir.

Belli bir kurumsal yapısı olmayan, tutarlı bir felsefesi ve dogması bulunmayan, ruhsal fikir ve pratikler koleksiyonundan ibaret olan New Age Hareketi (Aydın, 2008), ruhsal konulara bireysel eklektik bir yaklaşımı ifade eden geniş bir hareket olarak tanımlanabilir (Arslan, 2006). Kadim ruhani öğretilerden ve Hint ve Uzakdoğu dinlerinin mistik felsefelerinden beslenen New Age hareketi, manevi hareketlerle çevrilidir (Arslan, 2006). Bu öğretilerin desteklediği, giderek daha görünür hale gelen modern şifa tekniklerinden biri olan enerji şifası da bireylerin her türlü sorununun çözülebileceği inancını yaygınlaştırmaktadır (Erdoğan ve Çınar, 2011).

1960'larda Amerika Birleşik Devletleri'nde başlayarak, Avrupa'ya ve dünya geneline yayılan ve New Age olarak tanımlanan bu hareketin genel amacı, insanlık ve evrenin birliğini tesis etmek olarak tanımlanabilir. Bu amacın yaşama geçirilmesi için de okültizmi, ezoterizmi, kişisel deneyimleri ve çeşitli terapi tekniklerini örnek olarak verebiliriz (Özkan, 2002:123). Yeni Çağ'ı tek bir din olarak tanımlamak zordur ve bu kavram, esasen Doğu'dan etkilenmiş metafiziksel ideolojilerin bir toplamıdır. İnsanların biyolojik olarak geliştiğini ve bundan böyle ruhsal olarak gelişmesi gerektiği üzerinde durur (Kaya ve Aydın, 2013). Bu bağlamda kapsamı oldukça geniş olan New Age Hareketi, homeopati, şifa çalışmaları, doğu dinleri, transandantal meditasyon, derin ekoloji, melekler, kanallık, tarot kartları, astroloji, dünya dışı iletişim, ley hatları ve NLP (nöro-linguistik programlama) gibi konuları içerir. Anlam arayışı içinde olan bir kişi, enerji tekniklerini öğrenmek, modern hayatın sorunlarından uzaklaşmak ve şifa bulmak amacıyla New Age grupları içindeki arayışını sürdürmektedir. Kitle iletişim araçları ve sosyal ağlar, modern şifa tekniklerinin yaygınlaştırılmasında önemli bir rol oynamakta ve 'mistik deneyimler, seküler maneviyat ya da alternatif ruhsallıklar' olarak tanımlanan New Age hareketi, medyada kendisine yer bularak mesajlarını geniş kitlelere ulaştırabilmektedir.

Güncel literatürdeki değerlendirmelerde, aşırı rasyonelleşmenin manevi doyum ihtiyacını arttırdığından ve benzeri nedenlerle dinsel bir canlanmadan ve 'kutsala dönüş' olgusundan bahsedilmektedir. Kurumsal dinin dışındaki "kutsal", postmodernizm bağlamında yapılan tartışmalarda ve toplumsal süreç içerisinde geçmişe kıyasla daha fazla görünür hale gelmektedir. Hatta dini olanın yanında mistik, ezoterik ve büyüsel öğelere ilgide artış gözlenmektedir. Nitekim mistik, büyüsel ve dinsel eğilimleri bünyesinde barındıran New Age hareketinin, modern toplumun yüksek teknoloji kültürünün, maddi bir rahatlık sunsa da manevi huzuru sağlamadığını iddia etmesi ve sıklıkla "anlam krizi"ne atıfta bulunması dikkat çekicidir (Aydın, 2015). Dinin toplumsal hayattaki etkinliğinin azalması, sekülerleşmenin de etkisiyle New Age ve benzeri dini hareket ve inançlara ilgiyi gün geçtikçe arttırmaktadır. Özellikle kentsel yaşamda farklı zorluklarla mücadele eden bireyler karşı karşıya kaldıkları travmalar/problemler karşısında New Age hareketine daha farklı anlamlar yüklemektedirler. Dolayısıyla bireylerin inanç pratikleri bağlamında değişimi, toplumsal yapının dinamiklerinden etkilenmekte ve toplumun genelini de etkilemektedir. Bu çalışmada New Age Hareketinin, manevi açıdan

doyuma ulaştırma, bireyin anlam arayışına cevap üretme ve hastalıkların temelinde yatan ruhsal sorunları çözerek şifaya kavuşturma vaadi, sinema endüstrisi aracılığıyla irdelenmiştir.

Sinema endüstrisi toplumsal gerçekçiliği yansıtmaya özelliği nedeniyle sosyoloji, psikoloji ve iletişim bilimleri için önemli bir veri kaynağıdır. Özellikle, toplumdaki değişim süreçlerini anlamak, değişimin sonuçlarını analiz edebilmek için filmler önemli bir veri tabanı özelliği gösterir. Dünya genelinde çeşitli film yapımcıları, yönetmenler içinde buldukları toplumda yer alan olgusal gerçeklikleri beyaz perdeye taşımaktadırlar. Bu görsel sanatın amacı, izleyiciye mevcut zaman dilimiyle ilgili mesajlar verebilmek, toplumsal olaylara izleyicinin dikkatini çekebilmektir. Böylece dizi ve filmler, izleyicide modern toplumsal sorunlar ile ilgili farkındalık yaratabilmektedir (Biswal, Kusuma ve Mohanty, 2020: 223).

Öte yandan, kültür endüstrisi sayesinde dinsel konular da daha görünür hale gelirken, dünya genelinde kutsala yönelik sinema eserlerinde artış gözlenmektedir. Bu süreci, Din sosyologları "kutsala dönüş," "büyük uyanış" veya "dinin yeniden kuruluşu" gibi terimlerle tanımlamaya çalışmaktadırlar (Bell, 2006; Glock ve Bellah, 1976; Stark ve Bainbridge, 1985). Bahse konu olan eğilim, edebiyat, sinema ve televizyon dünyasında da belirgin şekilde kendini göstermektedir. İzleyicilerin; değerlerini ve inançlarını yansıtan hikâyeler görmek istemeleri, bu ihtiyaçları karşılayabilen film yapımcılarının hızla gelişen bu sektörde başarılı olacağına dair beklentileri, mistik, spiritüel filmlere olan rağbeti artırmıştır. Örneğin, "Matrix" filmi paranormal ve mistik temaları dini ve felsefi içeriklerle harmanlayarak 20 yılı aşkın bir süredir modası geçmeyen filmler arasında yerini almıştır.

Bu çalışma betimsel bir araştırma modeli ile yapılandırılmıştır. Betimleyici araştırmalar, araştırma problemi ile ilgili konu ya da etkinliklerin bir betimlemesini, tasvirini elde etmeyi amaçlamaktadır. Betimsel araştırmalarda, araştırılan konu veya grup, araştırmacının etkilemesinden bağımsız olarak, doğal haliyle gözlemlenir ve betimlenir (Şimşek ve Yıldırım, 2008). Bu araştırmanın amacı, modern hayatın bunaltıcı etkileri altında sıkışmış hisseden bireylerin, şifa arayışı ile başlayan ancak zamanla ruhsal bir arayışa dönüşen süreçlerini, "Arayış" dizisi üzerinden sosyolojik bir analizle inceleyerek Sembolik etkileşimcilik kuramı bağlamında değerlendirmektir. Sembolik etkileşimcilik bireylerin yüz yüze tekrar eden anlamlı etkileşimler yoluyla toplumun yaratıldığını ve insan davranışının bu etkileşimlere odaklanarak açıklanabileceğini savunan kuramsal yaklaşımdır (Goffman, 2006). Bu çerçevede toplumsal ve bireysel dinamikleri ele alarak, bireylerin yaşadığı dönüşüm ve değişimin toplumla olan etkileşimini açığa çıkarmak hedeflenmiştir. Alan yazında, Arayış dizisi özelinde New Age hareketinin toplumsal bağlamına yönelik bir akademik çalışmaya rastlanılmaması nedeniyle, bu çalışmanın alan yazına katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

YÖNTEM

Dizi ve filmler izleyicilerin bilmediği, üzerine düşünmediği ya da farkına var(a)madığı toplumsal sorunları irdelemesi açısından da dikkat çekicidir. Bu yönüyle, kültür endüstrisi bir farkındalık aracı olarak işlev görmektedir. Sosyolojik film analizi çalışmalarında, sosyal değişimlerin filmlere nasıl yansıdığı ve filmlerde nasıl somutlaştırıldığı, filmlerin sosyal değişimler üzerindeki etkisi ya da filmlerin toplumsal tutum ve davranış kalıplarında neden olduğu değişiklikler gibi konulara yer verilmektedir. Bu bakış açısının temelinde filmlerin sınıf, ırk, din, cinsiyet ya da ulus gibi eksenler etrafında değerlendirilmesi bulunmaktadır. Dolayısıyla sosyolojik yaklaşımın temele alındığı bir çalışmada, filmler toplumun değer yargılarını, ideallerini ve normlarını yansıtan kültürel eserler olarak düşünülmelidir (Özden, 2004:154).

Bu çalışmada, Amerika merkezli, ücretli abonelik modeliyle çalışan bir over-the-top seçizle video servisinde yayınlanan Arayış isimli dizisi incelenmiştir. Dizinin 6 bölümden oluşması çalışmanın sınırlılıklarını oluşturmaktadır. Araştırmanın konusu olan "Arayış Dizisi," Sembolik Etkileşimcilik kuramı perspektifinden incelenmiştir. Bireylerin toplumsal dünyayı anlamlandırma süreçlerini merkeze alan Sembolik Etkileşimcilik kuramına göre insanlar, semboller aracılığıyla anlamlar yaratır, bu semboller üzerinden iletişim kurar ve bu şekilde toplumsal gerçekliği inşa ederler. İnsanlar, birbirleriyle etkileşim halinde iken sembollerin anlamlarını toplumsal olarak şekillendirirler. Sembolik etkileşimcilik, toplumu bireylerin günlük etkileşimlerinin bir ürünü olarak görmekte (Macionis, 2012), toplumu anlamak için de bireyler arasında semboller aracılığıyla anlamlar inşa etme süreçlerinin nasıl işlediğine bakmak gerektiğini vurgulamaktadır. Bu bağlamda, dizi özelinde toplumsal gerçekliğin nasıl inşa edildiği, sosyal normların ve değerlerin nasıl anlamlandırıldığı ve bireylerin kimliklerini nasıl şekillendirdiği sorularına cevap aranmış, karakterlerin semboller aracılığıyla anlam inşa etme, iletişim kurma ve toplumsal gerçekliği şekillendirme süreçleri irdelenmiştir.

BULGULAR

Araştırmamıza konu olan Arayış dizisinin bağlamı sembolik etkileşimcilik kuramı çerçevesinde değerlendirilmiştir. Sembolik etkileşimcilik kuramına göre insanlar sembolik bir dünyada yaşamaktadırlar. Bu nedenle anlam dünyası insanların yaşadıkları dünyadaki sembolleri içselleştirmelerinden doğar. Bunun yanı sıra; sembollerin sosyal süreç içinde ortaya çıktığı ve paylaşıldığı, sembollerin insanlara nesnelere yorumlayabilme yeteneği sunduğu, insanların hayvanların aksine benlik kapasitelerinin bulunduğu, insan benliğini sosyal olarak inşa edildiği bu yaklaşım varsayımlarıdır.

Bu çalışmada da yöntem olarak, araştırma konusuna uygun olarak nitel veri analizinin bir türü olan içerik (anlatı) analizi tekniği kullanılmıştır. Kategorik içerik analizi yöntemi ile Arayış dizisi belli başlı kategorilere ayrılarak bu başlıklar çerçevesinde analiz edilmiştir. Araştırmanın amacı doğrultusunda dizinin tüm bölümleri incelenerek ortak alanların ve kategorilerin tespiti yapılmıştır.

Dizinin Konusu ve Özeti

Yönetmenliğini Emin Alper'in üstlendiği Arayış dizisinin senaryosu Nüket Bıçakçı ve Özlem Yücel'e aittir. Aslı Enver, Mehmet Günsur, Defne Kayalar, İpek Türktan, Devin Özgür Çınar, Erol Babaoğlu, Begüm Akkaya, Erdem Şenocak'ın oynadığı dizi 60 dakikalık 6 bölümden oluşmaktadır.

Nisan; genç, güzel, başarılı, aydın ve kentli bir kadındır. Kent hayatının zorlukları ile mücadele eden bir kadın olan Nisan (Aslı Enver), eşiyle yaşadıklarından sonra üzüntüden ve hissettiği suçluluktan dolayı hem karnındaki bebeğini kaybetmiş hem de rahim kanseri olmuştur. Ancak bu sadece olayın görünen yüzüdür. Ruhsal açıdan çıkmazları, yalnızlıkları, pişmanlıkları ve mutsuzlukları vardır. Kendini yaşadığı hayata ait hissetmemektedir. Adeta sudan çıkmış balık gibi çaresiz ve yolunu kaybettiğini düşünmektedir. Modern Tıp, yaşadığı sağlık sorunlarından kurtulmasının tek çaresinin rahmini aldırarak dışında seçenek sunmadığı için ameliyat olmak istemez. Yaşadığı buhranlı dönem, onun yaşamı sorgulamasına ve farklı çözüm yolları aramasına sebep olmuştur. Beyninde tümör olan yakın arkadaşı Songül ile alternatif çözüm arayışına girerler. Bu arayışları kapsamında bir ruhsal şifalanma seansına katılırlar. Katıldıkları şifa seansı sırasında Songül rahatsızlanır ve komaya girer. Ancak kısa süre sonra komadan uyandığında kendisini yenilenmiş hisseder. Songül'ün yeniden yapılan tıbbi tahlillerinde tümör

görünmemektedir. Yaşadığı bu iyileşmenin katıldığı şifa topluluğu sayesinde olduğuna inanan Songül, evini satıp Tufan'ın liderliğini yaptığı, şifa bulduğunu düşündüğü tarikata bağışlar ve ortadan kaybolur.

Nisan, Songül'ün kaybolmasından sonra onu aramaya başlar. Yolunu kaybeden Nisan arayış yolculuğuna atılır ve şaibeli bir tarikata ulaşır. Arkadaşını aramak için çıktığı yol Nisan'ı tarikatın bulunduğu İstanbul yakınlarında bir adaya getirir. Nisan tarikata bir müddet soru işaretleri ile yaklaşarak temkinli adımlar atar. Ancak verilen vaatlerin cazibesi, zamanla onu başka bir noktaya sürükler ve bu esnada Tufan'la tanışır. Bilinmezliklerle dolu olan bu genç adamın peşinden giderek gizemli bir maceraya doğru sürüklenir.

Tarikatın lideri olan Tufan, genç, yakışıklı ve şifa gücüne sahip eski bir tarikat mürididir. Tarikat Şeyhi ölüm döşeğindeyken ona şifa vermeye gelen Tufan, eski adı Sabire olan, dizide Azra ismiyle tanıdığımız şeyhin kızı ile tanışır. Şeyhin Kızı Sabire, babasının vasiyet ettiği halefi ile evlenmek istemediği için babasını hayata bağlayan makinanın fişini çekerek, şeyhin Tufan'ı işaret ettiğine dair yalan beyanda bulunur ve Tufan'ın şeyhin postuna oturmasını sağlar. Sabire sayesinde posta oturan Tufan, Sabire ile modern bir tarikat kurarlar. İstanbul yakınlarındaki bir adaya yerleşen Tufan ve müritleri, haberleşme araçları olmadan, telefon ve sosyal medyadan, kentin ve modern hayatın karmaşasından uzak bir düzen kurarlar. Yargılamadan ve yargılanmadan, ayıp, günah kavramlarından uzak, huzur içinde çeşitli ayinler ve ritüeller gerçekleştirirler.

Ancak zamanla, özellikle Nisan'ın adaya gelmesiyle adada farklı gelişmeler cereyan eder. Tufan ile Nisan'ın birbiriyle yakınlaşmasından dolayı kıskançlık krizlerine giren Azra, adadan gönderilmek istenir. Bunu içine sindiremeyen Azra, adanın varisi olan Cem'e şantaj yapılan kayıtları alıp kaçmaya çalışırken, ona engel olan Nisan tarafından kayalıklardan düşürülerek ölür. Şifa için gelen Nisan rahmini kaybetmiş, iyileştiğini düşünen Songül'ün ise hastalığının sürdüğüne dair işaretler gördüğümüz dizi, Nisan'ın Nisa'ya dönüşerek Tufan'ın sevgilisi olarak Azra'nın yerine geçtiği sahne ile son bulur.

Dizinin Analizi

İncelenen dizi de 8 karakter bulunmaktadır. Bunlar filmdeki önem sırasına göre: Nisan, Tufan, Azra, Songül, Meliha, Sema, Emin, Fatoş ve Veysi'dir. Belirlenen bu karakterlerin filmdeki yerleri ve filme olan etkileri bağlamında, sosyolojik yorumlama ve değerlendirme yapılmıştır.

Karakterler, ada yaşamı, New Age ritüelleri, ahlaki değerler ve kişisel ilişkiler, belirlenmiş statü ve rol gibi sosyal gerçekleri anlamlandırırken, bu gerçekleri bir arada tutmaktadırlar. Tufan dini bir liderdir ve doğaüstü etkisi şifacılık bağlamında vurgulanmaktadır. Tufan'ın öğretileri ve terapisi, arayış içerisinde olan karakterlerin değişmesine ve hayatlarına yeni anlamlar yaratmasına yardımcı olmaktadır. Adanın sakinleri Tufan'ın öğretileriyle kendi sorunları ile yüzleşirken, modern toplumun baskısından uzak yeni bir toplumsal gerçeklik oluştururlar. New Age değerleri ile yapılandırılmış bir toplumsal gruba dönüşen mistik yapıda, değerler ekseninde belirlenen ilişkiler grup içi sosyal ilişkileri de düzenlemektedir.

Ada, modern bir tekke olarak konumlandırılmış, izole bir yaşam imkânı sunmaktadır. Tufan'ı Eyüp'teki dergâhtan tanıyan, adanın sahibi olan Cem: *"Tufan Eyüp'ten çıkmış ama Eyüp Sultan'dan çıkmamış vaaz kısmı aynı, tabii tekke ortamlarından sonra burası biraz değişik"* söylemi ile modern bir tarikat kuran Tufan'ın kimliğinin değişmiş fakat rolü, sosyal statüsünün değişmediğine vurgu yapmaktadır. Şeyhlik postuna oturan Tufan karakteri modern bir tarikat lideri olarak insanları yönlendirmeye ve yönetmeye devam etmektedir.

Dizide sıkça yer verilen "hastalık" ve "iyileşme" olguları, toplumsal gerçekliğin nasıl inşa edildiğini gösterirken, adadaki bireyler, sağlık ve hastalık kavramlarını semboller aracılığıyla anlamlandırmakta, içinde yaşadıkları toplumun normlarına ve değerlerine göre hareket etmektedirler. Dizinin ana karakteri olan Tufan, şifa arayışındaki çoğunluğu kentli, eğitilmiş, beyaz yaka statüsünde çalışan kadınların yüksek ücretler ödeyerek katıldıkları bir şifa çemberinde şifacı olarak karşımıza çıkmaktadır. Benzer eğitimlere oldukça yüksek paralar ödendiğine dair bir örneklem olarak aldığımız diyalogda; "Paranı böyle savurmasan mı acaba? Böyle iyileşemeyiz" diyen Nisan, Songül'ün ısrarı sonucunda kendisini Şifa Çemberinde bulmuş, ancak bu tarz bir iyileşme şeklini kabul etmemiştir.

Hinduizm, Budizm, Spiritüalizm ve New Age hareketi gibi spiritüel inanç sistemleri, reenkarnasyon ve karma gibi kavramları benimserler. Spiritüel inançlara göre, kişinin geçmiş yaşamları ve karma (geçmişteki eylemlerin sonuçları) önemli bir rol oynar. Sanskritçe bir kelime olan karma, her eylemin hem fiziksel hem de zihinsel sonuçlarının kaçınılmaz olduğunu, düşündüğümüz veya yaptığımız her şeyin sonuçlarının bu hayatta veya sonraki hayatta bizi etkileyeceğini söyleyen bir Uzak Doğu dinlerine ait bir inanç biçimidir (Aydın, 2008). "Ben senin iyileşmek isteyen sesinim. Hatırla bütün âlem ve canlılarla birdi sonra bir şey oldu. Seni kendi cennetinden kovdular. Ve bir daha hiçbir şey eskisi gibi olmadı. İşte o anı arıyoruz. Mutsuzlukların hastalıkların başladığı, o yere gidiyoruz (meditasyon halinde ağlayan insanlar) acının kalbine. Az sonra her şey değişecek ve hayatın asla eskisi gibi olmayacak. Direnme hatırla". Tufan'ın bu konuşmada kullandığı bir New Age söylemi olan "Hatırla" kelimesi, bireyin fiziksel ve ruhsal olarak iyileşebilmesi için, geçmiş yaşamlarındaki karmalarını ya da gerçek yaşamındaki bilinçaltı travmalarını bulup çözmesi gerektiğine işaret etmektedir. Mutsuzlukların ve hastalıkların çözümünün, bireyin bilinçaltı travmalarına bağlayan Tufan, "hatırla" mesajı ile kişinin içsel bilgi, bilinci ve öz benliği ile daha fazla bağlantı kurması gerektiğine vurgu yapmaktadır.

Dizide ağırlıklı olarak karizmatik ve yakışıklı bir erkek liderin önderliğinde, çoğunluğu kadınlardan oluşan topluluğun "şifa" bulmak için modern tedavi yöntemlerini bir kenara bırakarak, kendilerini "şeyhin" şifalı ellerine teslim etmeleri sembolik olarak öne çıkarılmaktadır. Grubun lideri konumundaki Tufan, grubu hem bir arada tutabilmek hem de grup dinamiklerini yönetebilmek amacıyla katılımcılara sırayla şifa seansları düzenlemekte ama bu arada New Age ritüeller dini bir varyasyona dönüştürülerek topluluk içerisinde, grup bağlılığı oluşturulmakta ve grup üyeleri üzerinde otoritesini pekiştirmektedir.

Şifa talebi içerisinde olan grup üyeleri New Age ritüellerine sorgusuz bir şekilde uyma davranışı gösterirken, kendilerinden beklenen rolleri yerine getirdikleri zaman şifaya ve içsel huzura ulaşacakları beklentisindedirler. Ancak Tufan ve Azra tarafından oluşturulan ada toplumu, kendi içerisinde New Age ritüellerine bağlı olarak bir takım statü ve rolleri kabullendikleri, ritüellere sorgusuz uyum gösterdikleri zaman grup içerisinde statüleri olumlu yönde değişeceği ve rollerini yerine getirebilecekleri inancındadırlar.

Derdine derman bulmak amacıyla adaya kaçak yollarla gelen Nisan, içselleştirmese de hastalığına çözüm umudunu korumaktadır. Şifa bulmak için tüm mali birikimini tarikata vermiş, işinden ayrılmış, tüm sosyal ilişkilerini bırakan Nisan, Tufan'ın şifa seansına katılmış, ada halkına ve grup ritüellerine uyum sağlamaya başlamıştır. Bütün bunlara rağmen iyileşememiş, rahmini aldırma zorunda kalmıştır. Şifa seansına katıldığı halde iyileşememiş olan Nisan'ın durumu Fatoş ve Meliha tarafından "Nisan'da neden işe yaramadı" şeklinde sorgulanmakta iken konuşmaya şahit olan Azra, lidere ve öğretiyeye olan inancın sarsılmaması için "Sorun Nisan'da olabilir mi? Bunca insana iyi gelen şifa, adamız, ailemiz Nisan'a niye iyi gelmedi? Bazı insanlar hiç değişmiyor herkesi kendin gibi sanma aranızda başka inançsız olan varsa bir an önce yolumuzdan çekilsin kendi hayrı için bir yalanı yaşamamasın" diyerek hem suçlu olarak Nisan'ı işaret etmiş hem de üyelerin kendilerine çekidüzen vermeleri için tehditkâr bir tutum izlemiştir.

Azra, tarikat sistemlerinde yaygın olarak kullanılan, üyelerin topluluktan kopmasını engelleyen “bilmediğiniz/bilemediğinizin bir sebebi vardır/ Hikmetinden sual olunmaz” söylemi üzerinden manipülatif bir tavır sergilemekte, durumu sorgulayan üyelere aba altından sopa göstererek, şifa bulamıyorsanız ya da dönüşmüyorsanız ‘bu sizin suçunuz’ mesajını vermektedir. Yeni katıldıkları toplumsal sistemden dışlanmamaya çalışırken, Azra ve Tufan’dan uzaklaşmak istemeyen Fatoş ve Meliha’nın konformist bir yaklaşım benimsedikleri görülmektedir. Benzer tutumlar pek çok sosyolojik yapı için geçerlidir. Bireyler dışlanmamak ya da muhalif görünmemek için sorgulamayı bırakarak, sessizlik davranışını tercih ederek uyuma davranışı sergilemeyi tercih ederler. Yargılamadan, sorgulamadan, direnmeden tüm koşulları kabul eden konformistler, takım ve grup disiplinine hızlı ve kolay uyum sağlarlar. Kalıcı, inatçı ve otoriter liderler ve yöneticiler için konformist bireyler aranan ve arzu edilen takipçilerdir (Kapusuz, 2023). Dizideki kahramanlar da benzer bir tutum sergileyerek sorgulamadan kabul etme davranışı göstermekte, daha doğru bir ifadeyle koşulsuz biat etmektedirler.

Dizinin sorguladığı temel argüman aslında New Age hareketinin toplumsal karşılığı kadar bireysel açıdan anlamlılığıdır. Nisan’ın şifa beklentisi karşılığında ilk etapta çok sorgulamadığı ama sonrasında nedenleri üzerinde sert eleştiriler öne sürdüğü gelişmeler, Tufan tarafından “rahim” metaforu ile cevaplanmaya çalışılmıştır. New Age paradigmasının her ne kadar tıbbi açıdan bir çözüm önerisi getirememesi çok açık olmasa da Nisan’ın ameliyat sahneleri ile işlene de nihai açıdan Zeren’in çocuğunun Nisan tarafından sahiplenilmesi, Nisan’ın şifa taleplerinin dolaylı bir şekilde karşılık bulduğu subliminal bir şekilde final sahnesinde öne çıkarılmıştır.

New Age ritüeller nihai noktada tıbbi düzeyde bir şifa sağlayamadığı hem Nisan’ın hem de Songül’ün hayatındaki karmaşık tıbbi sonuçlarla tartışılrsa da Nisan’ın aradığı anlamı bulması (Aydın, 2016) bakımından bir karşılık oluşturduğu ifade edilebilir. Bireyler, kendilerinin dışındaki güçlerin karşısında pasif varlıklar olarak değil, kendi hareketlerini yorumlayan, değerlendiren ve tanımlayan, kendi davranışlarını etkin bir şekilde inşa eden kişiler olarak öne çıkarılmaktadır (Giddens, 1979) Bu durum, bireylerin karar verme ve fikirleri oluşturma süreçlerini gözler önüne sermektedir.

Kimlik, sosyal ilişkilerdeki insanların birbirlerini tanımlayabilmeleri, karşılaştırabilmeleri ve farklılaştırabilmeleri için bir ön koşuldur. Kimlik, kişinin “ben kimim” sorusuna verdiği yanıt ve kendini tanımlamasının ifadesi olarak “bireysel kimlik” düzeyinde, “kimdir?” sorusuna yanıt olarak ise “kolektif kimlik” “biz” ve toplumsal ilişkilerin çoğulluğunun ifadesi düzeyinde ele alınabilir. Kavramın soyutluk düzeyi ne olursa olsun kimlik, insanın içinde bulunduğu sosyal ilişkilerdeki yerini anlamasını sağlayan en önemli kavramlardan biridir. Toplumsal olguları, toplumsal ilişkileri, toplumsal varoluşun farklı katmanlarını ve toplumsal etkinlik dinamiklerini açıklamanın bir yolu olan kimlik kavramını bu şekilde iki ana doğrultuda değerlendirmek mümkündür (Alpman, 2018).

Adadaki karakterler, toplumsal rol ve kimliklerini semboller aracılığıyla ve birbirleri ile etkileşim yoluyla inşa etmektedirler. Adadaki uyulması beklenen kurallar, topluca yapılan ayinler ve ritüeller mutlu ve huzurlu yaşamının anahtarı gibi sunulmaktadır. Rahim kanseri sebebiyle rahmini kaybeden Nisan’ın dizinin sonunda “Nisa” olarak adlandırılması, kişisel ve toplumsal kimliğin sembolik olarak değiştirilmesine örnek teşkil eder. Nisan çocuk sahibi olamayacaktır ama Zeren’in bebeğine annelik yapacak olan Nisan, Arapça ‘da “kadın” anlamına gelen Nisa adını alarak kadın olmak için anne olmaya gerek yok mesajı vermektedir.

Ada halkı birbirleri ile sürekli etkileşimle kimliklerini yapılandırır. Adadaki bireyler yargılanmaz, sorgulanmaz ve ayıplanmaz. Ada, herkesin eşit ancak farklı olduğu bir yer olarak betimlenir. Bireylerin geçmiş hayatları sorgulanmaz, eski kimlikler ve sıfatlar geride kalmıştır. Bireyler birbirine görünmez bağlarla bağlıdır ve semboller aracılığıyla kendilerini ifade ederler.

Bu durum klasik sosyolojinin ifadesiyle kimliğin kolektif niteliğinin ön plana çıkması olarak tanımlanabilir. Cerulo (1997: 386-387)'ya göre kimliğin kolektif niteliği, Durkheim'in "kolektif bilinç", Marks'ın "sınıf bilinci", Weber'in "idrak" (Verstehen), Tönnies'in "cemaat" (Gemeinschaft) kavramlarında karşılık bulmaktadır. Bu yaklaşımların ortak noktası grup aidiyeti bağlamında oluşan "bizlik" (we-ness) vurgusudur. Bu bağlamda, adaya farklı sebeplerle gelmiş bireylerin New Age nitelikleri etrafında oluşturulan "doğal" ya da "zorunlu" bizlik duygusunun, grup üyeleri tarafından inşa edilen benlik duygusunun sebebi olarak varsayılmaktadır.

Dizide tarikata katılanların en temel motivasyonlarından biri de birey olabileceği bir yerde birey olmaya giden, insanların hayat hikayelerine bir değerlendirme söz konusudur. Tufan "*hayatları boyunca ev, araba, para için istemedikleri işlerde çalışan, sevgisiz, aşksız, mutsuz yaşayan ölümlerden biri olmaktan korkmuyor musun?*" sorusunu yüksek sesle sormaktadır. Adaya gelmiş olanlar acımasız dünyanın bu sınırlarından kaçarak kendilerini var edebileceklerini düşünüyorlar. Dizide adaya kaçarak, bir topluluğun parçası olarak "birey" olabilmeye çalışan insanların "birey" olamamalarının ve asla olamayacak olmalarının en temel sebebi buldukları yerdeki etkisizliklerindedir. Birey, hayatının anlamını ve amacını bulmak, kendini iyileştirmek ve geliştirmek için anlam ve değerlerin yitirildiği dünyada, New Age öğretileri bir çıkış yolu olarak görmektedir.

Ada yaşamı bireylere, geleneksel toplumsal normlar ve değerlerin değiştirildiği bir ortam sunmaktadır. Seks, çıplaklık New Age normlarından yargısızlık, sorgulamama ve sorgulanmama adı altında yeni bir forma dönüşmüş ve bu yeni sosyal ortam ada sakinleri tarafından kabul edilmiş durumdadır. Liderin "soyun, çırlıçılak ol" emrine sorgusuz, sualsiz itaat ederek soyunan seküler kentliler, aslında tarikat yapılanmalarından farklı olmayan bir davranış sergilemektedirler. William James ve G. Herbert Mead'e göre kimliği tanımlayan benlik iki aşamalı bir süreçtir. Mead'e göre "Ben" kendisinin farkındadır ve diğer insanların tutumlarına göre kendisini etkiler. Dolayısıyla öznenin kendini tanıması ve ardından diğer insanların tutumlarını öğrenmesi sonucu gelişen bir süreçler ağıdır. Dizide yaşanan bu durum, bireyin ait olduğu sosyal grupların, bireyin duygu, düşünce ve davranışlarının tanımlanmasında önemli bir etkiye sahip olduğunu, kısacası, sosyal kimliğin bireyin ait olduğu gruplara bağlı olarak geliştiğini (Tajfel, 1982; Turner, 1978) ortaya koymaktadır.

En başta şifa için parasıyla her istediğini alabilecek bir müşteri gibi davranan Nisan, kendisinden 20 yaş küçük sevgilisi olan Sema (Songül)'yı yadırgamıştır. Fakat Tufan'ın öğretileri, Nisan da dâhil olmak üzere adadaki karakterlerin adanın toplumsal normlarına ve değerlerine nasıl uyum sağladıklarını açıkça gözler önüne sermektedir. Nisan'ın "*ya tutarsa diye şifa dilenmeye devam ettim. Bir umut, bir ihtimal şifa aramaya gittim ama çok daha kıymetli bir şey buldum. Şu acımasız dünyadan kaçıp birbirlerine sığınan iyiye inanan iyilik yaratan insanlarla karşılaştım ben*" ifadesi, ada toplumuna uyum sağladığının kanıtı niteliğindedir.

Yalnızlık ve acımasız dünyadan birbirine sığınma, umut, şifa kavramlarının sıkça kullanıldığı konuşmalar dizide sıkça tekrar edilmekte, modern insanın, kalabalık şehirlerde aslında yalnız yaşadığına, tek başına ve mutsuzluğuna vurgu yapılmaktadır. Adaya gelirken tek amacı rahim kanserinden iyileşmek olan Nisan, iyileşmemiş olmasına rağmen, adadan ayrılmamış, bir zamanlar sahtekâr dediği Tufan'ın sevgilisi olarak grup içindeki statüsü değişmiştir. Bundan böyle Tufan'ın doğaüstü güçlerini sorgulamaz ve taktığı yılan kolyesiyle kendi gücüne inanmayı seçmiştir.

Dizide Vurgulanan New Age Temelli Semboller

New Age geleneğinde genel hatlarıyla kuantum mantığı, spiritüalizm, tekâmül, meditasyon, çeşitli uzak doğu felsefeleri, eski uygarlıkların bıraktığı semboller ve kehanetler ön plandadır (Uysal, 2015). Arayış dizisinde Uzak doğu dinlerine ait çeşitli sembol ve aksesuarların yanı sıra İslami semboller ve şifa sembolleri de öne çıkarılmıştır.

Dizide, tarikatlardaki şeyhin yerini şifa veren bir liderin aldığı, tekkelere benzer bir görev üstlenen tatil köyünü andıran bir ada, biçimsel olarak aynı fakat içeriği farklılaşmış zikir halkası, vaazlar yerine duygu yüklü konuşmaların yapıldığı modern bir tarikat resmedilmektedir. Dizi boyunca çeşitli sembollerle New Age söylemleri üzerinden arayış teması işlenmiş, bireylerin sosyal hayatlarını yeni normlar üzerinden nasıl inşa ettikleri anlatılmaya çalışılmıştır.

Dilimize Yunancadan geçmiş olan sembol kelimesi, bir şeyin doğrudan anlatımı yerine, çağrışıma ve imgeye dayalı anlatımında kullanılan görsellere sembol denilmektedir (TDK). Dizide, bir kelimenin veya ismin gerçek anlamını benzer başka bir anlamla ifade edebilme ve benzerlik ilişkisi kurarak anlamını eğreti olarak aktarabilme becerisi olarak tanımlanan metaforların yanı sıra pek çok New Age temelli sembolden de yararlanılmıştır.

Kıyafet

Dizide, modern tarikat lideri Tufan dahil pek çok kişinin şile bezinden yapılmış, geniş turuncu ve kırmızı ağırlıklı kıyafetlerle dolaştıklarını, ayinlere bu kıyafetlerle katıldıklarını görüyoruz. Bu kıyafetler, Uzak Doğu dinlerini çağrıştıran sembollerdir. Budist rahiplerin en dikkat çeken özelliklerinden bir tanesi sürekli olarak turuncu renkli, geniş kıyafetler giymeleridir. Budist rahiplerin ve Budizm'e inanan insanların kıyafetlerinde turuncu rengi yoğun olarak tercih etmelerinin nedeni, turuncunun enerjisi en çok taşıyan ve kendisine çeken renk olduğuna inanmalarıdır. Özellikle ritüeller esnasında Ada sakinlerinin bol, turuncu renkli kıyafetler giydikleri görülmektedir.

Ada

Dizi İstanbul yakınlarında bir adada geçmektedir. Şehrin gürültüsünden ve keşmekeşliğinden, bireylerin yalnızlığından ve huzursuzluğundan, ilişkilerin sahteliğinden ve samimiyetsizliğinden yorulan insanlar için sığınacak bir mekân olarak betimlenen ada; mutluluk, içsel mutluluk ve huzur vaat etmektedir. Ada toplumsal bir sistem kurgusunda kapsayıcı bir çevre olarak vurgulanmaktadır.

"Mutluluk bir ada kulaç attıkça uzaklaşan asla ulaşamadığımız bir ada" sözleriyle Tufan mutluluğu ulaşılmaz bir konumda belirlenmektedir. Şehirdeki sahte ilişkiler ve samimiyetsizlik karşısında ada, toplumun kısıtlayıcı normlarından kaçma ve alternatif bir yaşam biçimi yaratma çabasını simgelemektedir. Nisan'ın adaya mücadele ile ulaşması şifayı gerçekten istiyorsan, mücadele etmelisin, anlamında metaforik bir mesaj niteliği taşımaktadır.

İstanbul'a yakın bir adada kendi egemenliğini kuran Tufan, *"benliğimiz, kabule güvene, saygıya, gerçek aşka aç. En çok da inanmaya, teslim olmaya muhtaç"* sözleriyle aidiyet duygusu aşılama, gruba bağlılığı pekiştirmeye çalışmaktadır. Ada, karakterlerin hayatlarında bir dönüşüm ve yeniden doğuşun simgesi olarak konumlandırılmaktadır. Karakterler, adaya ayak bastıklarında yeni bir başlangıca hazırlanırlar ve adada geçen zaman içinde kişisel gelişim ve değişim geçirirler. Toplumdan izole edilmiş bir alan olan ada, karakterlerin kendi aralarında daha güçlü

bir bağ kurma, içsel sorunlarını çözme ve alternatif bir sosyal aidiyet oluşturma şansını sunmaktadır.

Perde

Nisan, çeşitli zorluklarla adaya ulaşır. Adaya ulaşınca pek çok perdeyi geçtikten sonra geniş bir toplanma alanına çıkar. Bir başka sahnede Nisan yine perdeleri geçerek bir tahtta oturan Tufan'ın huzuruna çıkar. Tarikatın liderine ulaşmak için geçilen perdeler tasavvufta sıkça kullanılan perde sembolünü anımsatmıştır. Perde metaforu ile, Hak ile kul arasındaki engel, âşıkı ma'şûkundan ayıran hususlar, kalbe yerleşen ve hakikatlerin orada tecelli etmesine engel olan suretler, maddenin izleri, kalbin gayb âleminde vâkıf olacağı hususlara engel pas ve pislikler, insanı Hak'tan ayıran her şey, tecellinin olmaması hali olarak ifade edilmektedir (Uludağ, 1977; Cebecioğlu, 2014:215). Çeşitli sembolik anlamlarda kullanılan hicâb/perde kavramı, sûfiler tarafından daha çok Hak ile kul arasındaki engeller şeklinde ele alınmıştır (Dilmen, 2021). Bireylerin hakikate perdeli olmaları ya da yaratana ulaşmak için perdeleri aşmak gerektiği, insanlara mahsus fani perdeleri açarak manevi sırlara ulaşılabilceği üzerine söylemler maneviyat arayışındakiler tarafından sıkça kullanılır.

Bavul/ Yük

Bavul veya yük metaforu, genellikle sorumluluklar, duygusal yük, deneyimler veya taşınması gereken yükler gibi kavramları temsil eder. Duygusal yük, hayatta yaşanan zorluklar ve duygusal deneyimler olarak adlandırılabilir. Bavul, geçmişteki ilişki sorunları, kayıplar veya travmatik deneyimler gibi duygusal yükleri içerirken, sorumluluk yükü, insanlar, iş, aile, eğitim gibi çeşitli sorumlulukları kapsar.

Nisan'ın adaya gelirken bavulunu düşürmesi geçmişin ve modern hayatın tüm yüklerinden istemese de kurtulduğunu sembolik olarak anlatmaktadır. Nisan, sadece geçmişin ağırlıklarından değil, aynı zamanda işinden, ailesinden ve maddi varlıklarından da vazgeçerek adaya sadece şifalanmak amacıyla gelmiştir. *“Buraya ancak yüklerinden, bağlarından, geçmişinden kurtularak gelebilirsin”* vurgusu yapan Azra, ancak geçmişle bağları koparıp geçmişe ait eşyalardan vazgeçildiğinde yeni bir anlayışa ve şifaya ulaşmanın mümkün olduğu mesajını iletmektedir.

Çöp

Çöp sembolü çoğu zaman gereksiz, zararlı ya da olumsuz unsurları temsil eden sembolik bir ifadedir. Bu sembol, bir kavramın veya durumun içerikten yoksun, arıtılmış veya mükemmelleştirilmiş olması gerektiğini vurgulamaktadır.

Nisan adada geçirdiği ilk gecenin sabahında, sabah meditasyonuna ve diğer ritüellere dahil edilmez. Nisan'a bir gece önce fırtınanın getirdiği tüm çöpleri toplama görevi verilmiştir. Tufan, çöpleri göstererek, *“Bunlar senin sen getirdin onları. Çöpler, anılar, kötü insanlar hiç yaşanmamış gibi yok olup gider mi yoksa nereye gidersen git bir fırtınayla karşına mı çıkar?”* sözleriyle, bireyin travmalarını, geçmiş yaşamındaki mutsuzluklarını bireyin yanından ayrılmayan çöp sembolü ile tanımlamakta, bu çöpleri, travmaları mutsuzlukları temizleyerek huzura, mutluluğa, şifaya kavuşabileceği mesajını vermektedir.

Soyunma

"Soyunma" sembolü genellikle içsel bir dönüşümü, samimiyeti veya özdeşleşmeyi ifade etmek için kullanılır. Bu metafor, dıştaki katmanları çıkarma ve gerçek, içsel özü ortaya çıkarma sürecini sembolize eder. Nisan'a "soyun" diye emreden Tufan'a "kişiliğimden mi, arkadaşlarımdan mı, işimden mi ailemden mi? Ne manada soyunayım? Ya da kendimi mi sana mı açayım" diye cevap vermiştir. Nisan kendisine daha önce soyun diyen Tufan'a tepki göstererek, ahlaksız bir teklif edildiğini düşünmüşken, arkadaşı Sema'nın ve diğerlerinin de etkisiyle "soyunmak" kelimesini sembolik olarak kabul etmiş, bu kez benzer bir tepkiyi göstermemiştir. Grubun diğer üyeleriyle birlikte soyunmuştur. Her ne kadar grup üyeleri kelimenin ilk anlamıyla soyunmuş olsalar da tasavvufi anlamda 'soyunmak', üstünü başını çıkarmak, çıplak kalmak değil; varlıktan, benlik anlayışından sıyrılmak anlamına gelen derviş elbisesi giymeye denir (www.islamansiklopedisi.org.tr). Nisan'ın algısındaki değişim, toplumsal değişim ve adaptasyonun bir yansıması olarak ifade edilebilir. Toplumun değerleri ve normları zaman içinde değişebilir ve bireyler bu değişimlere uyum sağlayabilirler. Ada sakinleri, semboller ve ritüellerle anlam yaratma süreçlerini deneyimlerler. Aynı zamanda, bireylerin yaşadıkları içsel çatışmalar da sembolik ifadelerle anlatılmaktadır.

Tufan'ı Eyüp'teki dergâhtan tanıyan, adanın sahibi olan Cem: "Tufan Eyüp'ten çıkmış ama Eyüp Sultan'dan çıkmamış vaaz kısmı aynı, tabii tekke ortamlarından sonra burası biraz değişik" söylemi ile modern bir tarikat kuran Tufan'ın kimliğinin değişmiş fakat sosyal rolü, statüsünün değişmediğine vurgu yapmıştır. Şeyhlik postuna oturan Tufan karakteri, modern bir tarikat lideri olarak insanları yönlendirmeye ve yönetmeye devam etmektedir.

Helva

Dizide bazı dini semboller anlamlı hale getirilmeye, insanların duygusal olarak rahatlamalarına ve iyileşmelerine yardımcı olmaya çalışılmaktadır. Nisan'ın şifa seansında bebeğini kaybettiğini öğrenen şifa arayışçıları, Nisan'ın kaybettiği bebeği için helva pişirerek yas ritüelini gerçekleştirirken, "yas tutmazsan kayıpların kölesi olursun, yedisi, kırkı bunlar o yüzden var" diyerek Nisan'ı bu yastan özgürleştirmeye çalışmaktadırlar.

Genellikle Doğu kültüründe helva, ölenlerin canı için yapılmaktadır ve hâlâ bu gelenek günümüzde de devam etmektedir. İslam geleneğinde de bulunan helva pişirilmesi ritüeli, toplumun dayanışma ve paylaşma değerlerini sembolize ederken, yas tutmanın kayıpların anlamlandırılmasındaki rolü anlatılır.

SONUÇ

Arayış dizisinde New Age inanışlarıyla birlikte, benliğini bulma özüne dönme, bir olma vaadiyle pazarlanan bir "seküler tarikat" irdelenmektedir. Aslında bu görünümünün altında diğer tarikatlardan farklı olmadığı da gözler önüne serilmektedir. Dizinin ana karakterlerinden Tufan bu tarikatlarda yetişmiş fakat modern tarikatın genç, yakışıklı, karizmatik lideri olarak konumlandırılmaktadır. Arayış dizisindeki şifa arayışı ile başlayan ruhsal arayış, New Age hareketi bağlamında sorgulanmaktadır. Kentsel yaşam normları arasında sıkışmış ve anlamsızlık ortamında varoluş sorunu yaşayan bireyin yaşadığı sorunlara karşı çözüm arayışını eleştirel açıdan değerlendirmektedir.

Ülkemizde modern çağın sosyal değişimleri ile sanayileşme ve kentleşmenin getirdiği parçalanmış ve küçülen aile yapısı, ekonomik sorunlar, yalnızlık duygusu ve kültürel farklılıklar

insanların kendilerini yeniden tanımlama, kimlik edinme ve grup dayanışması arayışlarına sevk etmiştir. Sosyo-ekonomik sorunlardan ve modern yaşamın baskılarından bir kaçış olarak görülebilecek bu durum, bazı insanlarımızın karizmatik liderlere odaklanmasına, şifa, huzur ve mutluluğa erebilecekleri duygusuna neden olmuştur (Dede, 2016). Rasyonel bir dünyada yetişen ve hayatın anlamını seküler bir tarzda yorumlama yetisine sahip bireyler, çeşitli şekillerde gelişen kurtuluş, şifa, huzur ve mutluluk teklifleri ile karşı karşıya kalmaktadırlar.

Günümüz modern toplumlarında görülen yeni dinselilikler, Yeni Dini Hareketler bağlamında değerlendirilebilir. Berger'e göre (1993:184), sekülerleşme sürecindeki aşırı rasyonelleşme ile sosyo-dini süreçler açısından modern insan için yeni bir durum ortaya çıkmıştır. Sadece devlet ve ekonomi gibi büyük kurumlar için değil, günlük hayatın gelişi güzel alışkanlıkları için dahi bir anlamsızlık sorunu baş göstermiştir.

Mistik, büyüsel ve dinsel eğilimleri içinde barındıran New Age akımının, modern toplumunun ileri teknolojiye sahip kültürünün, maddi bir rahatlık sağlasa da manevi huzuru sağlamadığı iddiasını ileri sürdüğü ve sık sık, anlam krizine atıfta buldukları dikkat çekicidir (Aydın, 2015).

"Arayış"ın temelini oluşturan ana unsur mutsuzluk olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu, New Age mistisizmle buluşan tüm insanların ortak bir paydası olarak değerlendirilebilir. Bireylerin kendi benliklerinden uzaklaştıkları, hayattan keyif almadıkları, kent kalabalıklarından bunaldıkları, çeşitli hastalıklarla boğuştuğu anlarda, çözüm arayışına girdikleri zaman New Age bir çıkış kapısı olarak karşılımlarına çıkmaktadır (Aydın, 2015).

"Arayış" insanın kendisine yaptığı bir yolculuk olarak değerlendirilirse, böyle bir yolculuğun amacı her zaman insanın kendi derinliklerindeki gerçeği, anlamı bulmaktır. Ancak "Arayış" dizisinde bu kavramın gerçek bir misyon değil, bir yanılsama, bir teori olduğunu görüyoruz. Dizi "arayış" temasını kullanarak, klasik kahramanın şifa arayışı ile başlayan derin içsel yolculuğunu ya da anlam arayışını daha yüzeysel ve tüketici bir yaklaşımla sunarken "arayış" kelimesinin bu hikâyenin temel çelişkisi ve ironisini yansıttığını söylemek mümkündür.

KAYNAKÇA

- Alpman, P. S. (2018). Sosyal Teorinin Konusu Olarak Kimlik: Sosyal İnşacı Yaklaşım. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 21(2), 1-28.
- Aydın, C. (2008). *Dinsel fundamentalizm ile yeni çağ inançlarına yönelik tutumlar arasındaki ilişkiler* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Aydın, C. (2016). *İnsanın Anlam Arayışı ile Yeni Çağ İnanışları Arasındaki İlişki*, Araştırma Yayınları, Ankara.
- Arslan, M. (2006). Değişim Sürecinde Yeni Dindarlık Formları: "Yeni Çağ" İnanışları Örneği. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 4 (11): 9-25.
- Aubyn, L. (2018). *St. New Age: Yeni Çağ Akımı*. (Çev. Nuray Mines ve Ercan Arısoy), İzmir: Ege Meta Yayınları.
- Bell, D. (2006). *Kutsalın dönüşü. Laik ama Kutsal*. (Çev. A. Köse). İstanbul: Etkileşim Yayınları.
- Berger, P. L. (1993). *Dinin Sosyal Gerçekliği* (Çev. Ali Coşkun), İstanbul: İnsan Yayınları.
- Biswal, S. K., Kusuma, K. S. and Mohanty, S. (2020). *Handbook of Research on Social and Cultural Dynamics in Indian Cinema*. Pennsylvania: IGI Global.
- Cebecioğlu, E. (2014). *Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü*, Ankara: Otto Yayınları.

- Cerula, K. A. (1997). Identity Construction: New Issues, New Directions, *Ann. Rew. Social*, 23. 385-409.
- Erdoğan, Z. ve Çınar, S. (2011). Reiki: Eski Bir İyileştirme Sanatı -Modern Hemşirelik Uygulaması. *Kafkas Tıp Bilimleri Dergisi*, 1(2), 86-91.
- Giddens, A. (1991). *Modernity and Self-Identity: Self and Society in the Late Modern Age*. Cambridge: Polity Press.
- Giddens, A. (1979) *Central Problems in Social Theory*, Berkeley: University of California Press.
- Glock, C. Y. and Bellah. R. (1976). *The New Religious Consciousness*. Berkeley: University of California Press.
- Goffman, E. (2006). *Interaction Ritual Essays in Face-to-Face Behavior*. London: Aldine Transaction.
- Kapusuz, A. G. (2023). Konformizm (Uymacı Davranış): Bir Ölçek Geliştirme Çalışması. *Hitit Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(1), 57-73.
- Kaya, M. ve Aydın, C. (2013). Yeni çağ inanışları ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 35 (35), 5-19.
- Köse, A. (2011). *Milenyum Tarikatları: Batı'da Yeni Dini Akımlar*. Timaş Yayınları: İstanbul Yayınları.
- Özkan, A. R. (2006). *Kıyamet Tarikatları: Yeni Dini Hareketler*. İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık.
- Poloma, M. M. (2007). *Çağdaş Sosyoloji Kuramları*. Hayriye Erbaş (Çev). Ankara: Eos.
- Stark, R. and Bainbridge, W. S. (1996). *A Theory of Religion*. New Brunswick. N J: Rutgers University Press.
- Tajfel, H. (1982). Experimental studies of intergroup behaviour. In *Cognitive Analysis of Social Behavior: Proceedings of the NATO Advanced Study Institute on "The Cognitive Analysis of Socio-Psychological Processes"*, Aix-en Provence, France, July 12-31, 1981 (pp. 227-246). Dordrecht: Springer Netherlands.
- Turner, J. H., and Turner, P. R. (1978). *The Structure of Sociological Theory* (p. 446). Homewood, IL: Dorsey Press.
- Uludağ, S. (1977). *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*, İstanbul: Marifet Yayınları.
- Uysal, E. (2015). *20. yüzyıl New Age akımı üzerine karşılaştırmalı bir analiz* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü)
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (6. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınları.